

УДК 611:372.8

О.Л. Холодкова,**Н.В. Нескоромна**Одеський національний медичний
університет, м. Одеса**ТЮТОРСТВО - ЯК СКЛАДОВА
СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА
АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ****Ключові слова:** анатомія людини,
педагогічний процес, тьюторство,
викладач - стажист.**Резюме.** У статті проаналізовано вплив Булонської системи та результати впровадження кредитно - модульної системи організації навчального процесу на якість освіти у вищих медичних навчальних закладах України. Запропоновано новий підхід до навчального процесу на кафедрі анатомії людини, який спонукає до підвищення професійних і кваліфікаційних навичок викладачів - стажерів.**Вступ**

На сучасному етапі вищої медичної освіти в умовах створення європейського простору, одним із головних завдань вищих навчальних медичних заходів є підвищення якості підготовки кваліфікованих студентів-медиків з високим рівнем фахових знань, професіоналізму і конкурентоспроможності. У зв'язку з цим з кожним роком суттєво зростають вимоги до якості підготовки медичних працівників, які обумовлені потребами європейської вищої медичної освіти.

Не лише для лікарської практики, а й для проведення кваліфікованих досліджень потрібні фахівці з відповідним рівнем знань, тому поліпшення підготовки до професійної діяльності передбачає навчання студентів у розвитку індивідуальних здібностей, вмінні самостійного аналізу, відповідальності за прийняття рішення та уміння правильно організувати самостійну роботу [1].

Важлива роль у підготовці фахівців-медиків належить фундаментальним теоретичним кафедрам, таким, як анатомія людини, гістологія, біологія тощо. На базових кафедрах медичних ВНЗів формується цілісне сприйняття організму, подається інтегрована уява про розвиток, будову та функцію кожного органу, формування систем органів, вивчаються загальні прояви патологічних змін в організмі. Тому питання якісного поєднання теоретичної і практичної підготовки студентів-медиків вимагає пошуку новітніх форм та методичних підходів удосконалення навчального процесу, а також багатокомплектного симбіозу теоретичного матеріалу з практичними навичками та вміннями. За умов сьогодення, доцільним є створення оптимальних умов та ефективних прогресивних методів навчання і контролю знань як для студентів, так й для вдосконалення та підвищення кваліфікаційних навичок викладацького складу кафедр ВНЗ [2].

Наявність досвідченого та високо кваліфікованого професорсько- викладацького складу,
© О.Л. Холодкова, Н.В. Нескоромна, 2016

потужна матеріально-технічна база дають можливість забезпечити всі професійні потреби для підготовки лікарів сучасного рівня в Одеському національному медичному університеті.

Основна частина

Важлива роль серед навчальних предметів доклінічної підготовки лікарів належить фундаментальній науці - анатомії людини. Вивчення анатомії вимагає сприйняття великого об'єму інформації, яку необхідно детально запам'ятати, що досить ускладнює навчальний процес. Також слід підкреслити, що анатомія супроводжатиме фахівця-медика весь професійний шлях. При вивченні цієї дисципліни у навчальний процес впроваджуються основні заходи міждисциплінарної інтеграції, зокрема усі теми занять інтерпретують з позиції не тільки морфології, а й із функціонального аспекту з акцентом на практично-орієнтовне навчання, як під час практичних занять, так і під час самостійної роботи студентів.

Підготовка та навчання на кафедрі анатомії людини потребує нової орієнтації педагогічного процесу, пов'язаного з використанням нових педагогічних підходів, освітніх технологій і змісту професійної підготовки. Тому, насамперед, успіх навчально-виховної роботи на кафедрі цілком залежить від організованої взаємодії педагога із суб'єктами навчання, де у центрі цього процесу знаходиться викладач [3].

Слід підкреслити ще одну значущу ланку учбово-методичного процесу, яка має достатньо велике значення у вихованні студента-медика за правилами медичної деонтології - це робота з викладачем в анатомічних залах. Роль викладача у навчально-виховній роботі дуже важлива, адже він стає організатором та безпосередньо учасником учбового процесу.

Реалізація особисто-орієнтовного підходу, що регламентує вимоги освітньо-професійних програм, призводить до змін у позиції викладача.

Тому особистість викладача-анатома, його професіоналізм і авторитет мають пряме відношення до результатів успішного навчання, оскільки в цьому полягає стимулююча, організуюча та контролююча функція викладача [5].

Що стосується визнання та підтвердження статусу викладача, то цей аспект заслуговує на надзвичайну увагу. На кафедрі анатомії людини Одеського національного медичного університету втілена, активно підтримується та знаходиться під пильним наглядом завідувачки кафедри "система тьюторства", коли за кожним викладачем-стажистом закріплюється досвідчений старший викладач або доцент, який націлює, спрямовує, корегує, консультує молодого колегу. Функцією тьютора є надання допомоги для виявлення, систематизації, формалізації, коригування та поповнення знань молодих колег. Кожного місяця викладач-стажист складає міні-іспит із кожного підрозділу класичної анатомії. Задача цієї системи є ключовим моментом науково-педагогічного процесу і спрямована не тільки на глибоке знання теоретичного матеріалу, а й на підготовку ерудованого спеціаліста, який володіє значним об'ємом інформації, здатного ефективно вирішувати професійні питання на високому науковому рівні.

"Система тьюторства" виділяє основні принципи, такі як:

- принцип пріоритетності самостійного постійного удосконалення. Для його реалізації необхідна значна попередня (університетська) підготовка.

- принцип спільної діяльності "тьютор - стажист" при підготовці до ведення практичних занять. Для реалізації вказаних принципів викладач-тьютор повинен бути висококваліфікованим педагогом, досвідченим фахівцем у даній галузі.

- принцип послідовності та ускладнення набуття знань та вмінь.

- принцип систематичного контролю з регулярним взаємним відвідуванням занять, наступним розбиранням "негативних" моментів та підкресленням "сильних" боків.

На нашу думку, цей багатосходинковий процес сприяє:

- 1) скорішій професійній адаптації;
- 2) визнанню та підтвердженню статусу викладача;
- 3) нівелюванню психологічних аспектів у становленні та безпосередньому професійному розвитку молодого фахівця;
- 4) використанню наявного позитивного життєвого досвіду - насамперед професійного, теоретичних та практичних знань, навичок в якості бази навчання та джерела формалізації нових знань;

- 5) корегуванню особистих установок, що перешкоджають освоєнню нових знань [6];

- 6) особистому підходу до навчання за потребами, з урахуванням психологічних характеристик викладача.

Колективом кафедри розроблені робочі зошити, які містять навчально-методичні та учбово-практичні матеріали для молодих викладачів. У цих зошитах викладачі-стажери повинні фіксувати основні анатомічні визначення, поняття, структури, ключеві слова, терміни тощо. Також у зошитах, крім контрольних запитань, літературних джерел, переліку самостійної роботи та засобів їх виконання міститься додаткова анатомічна інформація, логічні структурні схеми-зв'язки за темою із кожного з підрозділів анатомії людини.

Методичним провідником молодшого викладача для набуття міцних знань, опанування умінь і практичних навичок із дисципліни є навчально-методичні посібники, методичні розробки, у яких весь курс анатомії людини подано у вигляді методичних вказівок до практичних, семінарських та підсумкових занять. Кожна вказівка містить обґрунтування теми заняття, навчальні цілі (знати, вміти, продемонструвати), завдання для самостійної роботи, рекомендації щодо препарування окремої ділянки відносно кожної теми учбового плану. Наведено також перелік завдань до самоконтролю та вагомий контрольні питання за заданою темою. Також подано основну й додаткову вітчизняну та зарубіжну літературу. У додатках містяться схеми, таблиці, малюнки, а також перелік питань до підсумкового модульного контролю знань з анатомії людини.

Основним елементом створення мотивації для вивчення анатомії є препарування, яке визначене одним з головних методів дослідження будови тіла людини. Сучасні навчальні вимоги спрямовані на акцентування уваги студентів на анатомічних утвореннях, які будуть найбільш актуальні в клінічній практиці. Стосовно самостійної підготовки молодого викладача до кожного практичного заняття йому надається конкретне завдання для індивідуального препарування анатомічного утворення під керівництвом тьютора, який для досягнення мети повинен конкретизувати задачі та визначити рівень роботи колеги. Перш ніж розпочати препарування, стажист повинен ретельно вивчити за книгою та атласом обрану ділянку дослідження. Підводячи підсумки роботи підкреслюється досягнутий рівень, майстерність та компетентність.

Таким чином, "тьюторство" є важливим елементом навчального процесу, сприяє покращенню якості викладання дисципліни "анатомія людини",

вдосконаленню та підвищенню методичного рівня навчально-виховного процесу в університеті в цілому.

Висновки

Впровадження кредитно-модульної системи в навчальний процес, використання новітніх освітніх технологій, набуття професійних знань і навичок є необхідною складовою якості підготовки викладацького складу кафедри анатомії людини, що стимулює творчий потенціал майбутнього висококваліфікованого спеціаліста-анатома.

Для впровадження у навчальний процес новітніх технологій та сучасних підходів до них необхідна достатня сумісна підготовка на рівні "викладач - студент".

Ґрунтовне та поетапно-систематизоване вивчення й усвідомлення особливостей предмету сприяє високій професійній компетентності викладачів-анатомів, робить їх конкурентноспроможними фахівцями європейського рівня.

Таким чином, індивідуальна освітньо-професійна програма формується за участі молодого викладача та за допомогою тьютора, що дозволяє глибоко засвоїти, удосконалити теоретичний матеріал і практичні навички, а також набути високий ступінь професіоналізму.

Література. 1. Формування пізнавальної активності студентів відповідно до вимог кредитно - модульної системи // М. І. Гришук, І. В. Стіван, Т. В. Князевич-Чорна, [та ін.] // "Світ медицини та біології". - 2011. - №4. - с. 154-155. 2. Багаторівневий підхід до викладання медичних дисциплін на кафедрах // І. В. Баранов // Медична освіта. - 2014. - №3. - с. 18-20. 3. Питання якості освіти у контексті

впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі // О. П. Волосовець // Медична освіта - 2005 - №2 - с.12 - 16. 4. Формування особистості медика III тисячоліття. // М.І.Бабак// Медична освіта - 2002 - №1 - с.49 - 50. 5. Психологія спілкування // М.М. Філоненко // Центр учбової літератури, 2013р. - с.226.

Тьюторство - как составляющая системы подготовки преподавателя анатомии человека

О.Л. Холодкова, Н.В. Нескоромная

Резюме. В статье проанализировано влияние Болонской системы и результаты внедрения кредитно-модульной системы организации учебного процесса на качество образования в высших медицинских учебных заведениях Украины. Предложен новый подход к учебному процессу на кафедре анатомии человека, который побуждает к повышению профессиональных и квалификационных навыков преподавателей - стажеров.

Ключевые слова: анатомия человека, педагогический процесс, тьюторство, преподаватель - стажер.

TUTORAGE AS A COMPONENT OF THE SYSTEM OF THE TEACHER'S TRAINING IN HUMAN ANATOMY

O.L. Kholodkova, N.V. Neskoromna

Abstract. An influence of the Bologna system and the results of the introduction of credit - modular system to the quality of education in higher medical educational institutions of Ukraine are analyzed in the article. The approach to the new educational process at the Department of Human Anatomy that leads to increased professional and qualifications skills of first year trainee teacher.

Key words: human anatomy, educational process, tutorage, teacher-probationers.

National Medical University, Odesa

Clin. and experim. pathol.-2016.-Vol.15, №2(56).ч.2.-P.112-114.

Надійшла до редакції 10.04.2016

Рецензент – проф. А.С. Борисюк

© О.Л. Холодкова, Н.В. Нескоромна, 2016